

M. Salih UZUN
İzmir Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

5015 Sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifimiz gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur. 10.08.2023

Gereğini arz ederiz.

M. Salih UZUN
Demokrat Parti
İzmir Milletvekili

Haydar ALTINTAŞ
Demokrat Parti
İzmir Milletvekili

Cemal ENGİNYURT
Demokrat Parti
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji
Tarih: 1 Ekim 2023	Esas No: 2/1525

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
10 Ağustos 2023
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
10 Ağustos 2023
No: 1264331

GENEL GEREKÇE

Jeopolitik gelişmelere paralel olarak uluslararası piyasalardaki petrol fiyatlarında zaman zaman ciddi dalgalanmalar yaşanmakta olduğu bilinmektedir. Özellikle 2019 ve 2020 yıllarını içine alan ve tüm dünya piyasalarını etkileyen pandemiden sonra diğer emtia fiyatlarıyla birlikte ham petrolün fiyatı da konjonktürel gelişmelere daha duyarlı hale gelmiştir. Ayrıca aynı dönemde teknolojisi düşük rafineriler üretimlerini sonlandırmış ve bu kapsamda tüm dünyada günlük 2 milyon varil ham petrol işleme kapasitesi devre dışı kalmıştır. Bu durum tüm dünyada rafinaj fiyatlarının hızla yükselmesine ve rafinerilerin kar marjlarının da olağanüstü artmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak da benzin, motorin ve jet yakıtı gibi petrol ürünlerinin fiyatları, ham petrol fiyatlarından daha da hızlı artmıştır.

Jeopolitik gelişmeler çoğu zaman riskleri yükseltse de bazı durumlarda geçici ve bölgesel avantajlar da doğurabilmektedir. Bu durumun en yakın örneği, Şubat 2022 tarihinden itibaren bölgemizde yaşanmakta olan ve ülkemizi de yakından ilgilendiren Ukrayna-Rusya sorunudur.

İki ülke arasındaki savaş ile birlikte Batılı ülkelerin Rusya'ya dönük ekonomik yaptırımlar ve ambargo kararları, Rus ham petrolü ve petrol ürünleri fiyatlarını etkilemektedir. Bu yaptırımların sonucunda **Rus petrolü ve petrol ürünleri önemli ölçüde iskontolarla dünya serbest piyasa fiyatlardan çok daha düşük fiyatlarla tüm dünyaya ve ülkemize de gelebilmektedir.** Bunun yanında Türkiye'nin diğer bazı bölge ülkelerinden ithal ettiği ham petrol fiyatları da Brent, WTI gibi serbest piyasa fiyatlarından oldukça iskontoludur.

Ancak bu iskontolu fiyat avantajı ülkemizde vatandaşımıza yansıtılamamaktadır. Çünkü Türkiye'de pompa satış fiyatları, Petrol Piyasası Kanunu'nun yürürlükteki hükümleri gereğince, Akdeniz-İtalyan piyasasında yayınlanan CIF Akdeniz ürün fiyatlarına endeksli olarak belirlenmektedir. Yani rafineri çıkış fiyatı Platts European Scan'da yayınlanan Akdeniz havzası İtalya Lavera/Genova benzin ve motorin ürün fiyatları ile TCMB tarafından açıklanan dolar satış kuru baz alınarak tespit edilmektedir. **Bu durumda ülkemizdeki rafineriler ve dağıtıcılar dünya fiyatlarının çok altında iskontolu ürün temin edip iskontosuz fiyattan yani dünya fiyatlarına endeksli normal fiyattan satıp çok yüksek oranda kar sağlamaktadırlar.** Hal böyle olunca; jeopolitik gelişmelerin sonucu olarak ortaya çıkan iskontolu petrol ve petrol ürünü ithal edebilme imkanından kaynaklanan avantajdan son kullanıcılar yani vatandaşlarımız değil, sadece rafinerici ve dağıtıcı lisansı sahibi şirketler yararlanabilmektedirler.

Ülkemiz son dönemde çok yüksek enflasyon problemiyle boğuşmaktadır. Akaryakıt fiyatlarının da enflasyonu tetikleyen değişkenlerin başında geldiği dikkate alındığında; piyasa düzenleyici ve denetleyici kurumların devreye girip inisiyatif kullanabilmelerine imkân sağlayacak yasal zeminin oluşturulması, bu çerçevede de **Enerji Piyasası Denetleme Kurulu'nun;** başka sebeplerin yanı sıra uluslararası ve bölgesel gelişmeleri dikkate alarak, iskontolu ham petrol ithal fiyatları ile dünya piyasalarındaki afişe fiyatlar arasında aşırı fark ortaya çıkması halinde de 2'şer aylık **geçici sureler** ile petrol ürünü/akaryakıt satış fiyatlarında düzenleme yapma yetkisi ile donatılması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Savaş, salgın, doğal afet gibi olağanüstü hallerin oluşması nedeniyle petrol piyasasında büyük ölçekli bozulmaların ortaya çıkması yahut iskontolu ithal petrol fiyatları ile dünya afişe fiyatları arasında aşırı fark ortaya çıkması hallerinde; piyasa düzenleyici ve denetleyici kurumların devreye girip inisiyatif kullanabilmelerine imkân sağlayacak yasal zeminin oluşturulması, bu çerçevede de; Enerji Piyasası Denetleme Kurulu'na başka sebeplerin yanı sıra uluslararası ve bölgesel gelişmeleri dikkate alarak, iskontolu ham petrol ithal fiyatları ile dünya piyasalarındaki afişe fiyatlar arasında aşırı fark ortaya çıkması halinde de 2'şer aylık geçici sureler ile akaryakıt satış fiyatlarında düzenleme yapma yetkisi verilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE 2: Yürürlük maddesidir.

MADDE 3: Yürütme maddesidir.

**5015 SAYILI PETROL PİYASASI KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'nun 10 uncu maddesinin ondördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

“Ancak, petrol piyasasında faaliyetleri veya rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran veya doğurabilecek nitelikte anlaşma veya eylemlerin piyasa düzenini bozucu etkiler oluşturması **veya savaş, salgın, doğal afet gibi olağanüstü hallerin oluşması nedeniyle petrol piyasasında büyük ölçekli bozulmaların ortaya çıkması yahut iskontolu ithal ham petrol fiyatları ile dünya afişe fiyatları arasında aşırı fark ortaya çıkması hallerinde;** gerekli işlemlerin başlatılmasıyla birlikte, her seferinde iki ayı aşmamak üzere, faaliyetlerin her aşamasında, bölgesel veya ulusal düzeyde uygulanmak için **geçici olarak** taban ve/veya tavan fiyat tespitine ve gerekli tedbirlerin alınmasına Kurum yetkilidir.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.